

REPUBLICA PORTUGHEZĂ

UNIVERSITATEA DIN LISABONA

Roxana CIOLĂNEANU

Lectoratul de Limba Română de la Lisabona (LLRL) funcționează în prezent cadrul Departamentului de Lingvistică Generală și Romanică de la Facultatea de Litere a Universității din Lisabona (FLUL). A fost înființat în 1943 pe baza unui acord interguvernamental și inaugurat pe 10 noiembrie sub coordonarea Profesorului Victor Buescu, cel care a pus bazele studiului limbii române în spațiul lusitan. În 1946, din cauza convulsiilor politice din întreaga Europă, lectoratul a fost desființat, însă nu și predarea limbii române. Victor Buescu a decis să rămână în exil la Lisabona, fără naționalitatea română însă, unde a continuat predarea limbii române până în 1971, anul dispariției sale. În această perioadă, a creat și dezvoltat un curs de limba și literatura română în cadrul programului de Filologie Romanică (1969) și a înființat Institutul de Limba și Literatura Română.

Ulterior, predarea și promovarea limbii române în spațiul lusitan a fost asigurată de profesorul Mihai Zamfir până în 1976 și de o serie de alți profesori (Ștefan Bitan, Rada Davidescu, Ioana Anghel) până în 1984, când statul român a decis să întrerupă schimbul de lectori. Totuși, predarea limbii române la Universitatea din Lisabona a continuat până în 1993, grație profesorului Daniel Perdigão, un excelent cunoscător al limbii și culturii române. De atunci și până în 2005 când, sub egida Institutului Limbii Române, s-a redeschis lectoratul, nu au mai existat cursuri de română la Facultatea de Litere a Universității din Lisabona.

Din 2005, schimbul de lectori dintre România și Portugalia a fost reluat, iar primul lector trimis de Institutul Limbii Române la Universitatea din Lisabona a fost doamna prof. univ. dr. Laura Bădescu, care a predat limba și cultura română la FLUL până în 2007, când a predat ștăfeta doamnei conf. univ. dr. Ana Vrăjitoru. Din 2011, LLRL își desfășoară activitatea sub coordonarea doamnei lect. univ. dr. Roxana Ciolăneanu, care funcționează atât ca profesor invitat de limba și cultura română la Facultatea de Litere a Universității din Lisabona, cât și ca membru al Centrului de Lingvistică al Universității din Lisabona. Pe parcursul acestor ani, în încercarea de a face mai bine cunoscută limba și cultura română în mediul academic portughez, lectorul de română a dezvoltat atât o ofertă academică menită să stimuleze studenții să învețe limba română, precum și un program de promovare care să atragă un public cât mai numeros interesat de cunoașterea limbii și culturii române. De asemenea, a publicat diverse articole și studii, multe dintre ele în colaborare cu profesori ai FLUL, în domeniile: lingvistică contrastivă, semantică cognitivă, traduceri și terminologie.

În prezent, Lectoratul de Limba Română de la Lisabona oferă cursul de *Limba și Cultura Română* pentru nivelurile: A1.1, A1.2, A2, B1.1, B1.2 și B2, la care s-au adăugat, din anul academic 2016/2017, *Practica Traducerii Română – Portugheză* și *Practica Retroversiunii Portugheză – Română*. Astfel, LLRL prezintă o ofertă academică care vine în întâmpinarea nevoilor și intereselor studenților de astăzi. Din 2017, limba română a fost introdusă la nivel de licență, ca specializare B, în cadrul programului de *Traduceri*. Așadar, la aproximativ 48 de ani de la deschiderea primului curs de română a lui Victor Buescu integrat în studiile de licență de la FLUL, limba română își recapătă statutul de disciplină obligatorie pentru cei care o aleg ca specializare universitară. De asemenea, este curs opțional pentru studenții de la alte specializări și curs liber pentru oricine dorește să o studieze/aprofundeze, din facultate sau din afara acesteia.

Programul de promovare a limbii și culturii române în Portugalia, așa cum a fost gândit la preluarea mandatului în 2011 și desfășurat cu consecvență de atunci încolo de către LLRL, începe să dea roade. Eforturile de promovare a României și a limbii și culturii române prin diverse mijloace de comunicare clasice și online, au dus la o creștere a interesului în rândul studenților pentru studiul limbii române. Diversificarea cursurilor oferite și programul de burse pentru învățarea intensivă a românei la școlile de vară din România atrag din ce în ce mai mulți cursanți, dornici să cunoască limba, literatura și cultura română. Proiectele desfășurate de LLRL (subtitrare de film, organizare de conferințe, sesiuni de poezie etc.) stârnesc curiozitatea publicului și le oferă posibilitatea de a cunoaște cât mai multe lucruri despre o țară și o cultură care par atât de departe de Portugalia, dar care prezintă atâtea asemănări și aparente coincidențe.

Unul din proiectele importante ale LLRL, care s-a transformat deja într-o tradiție, este conferința anuală dedicată studiilor de limba română la Universitatea din Lisabona (RostUL) care, în 2019, a ajuns la a opta ediție. Tema este întotdeauna aleasă astfel încât să arate celor interesați similitudini și diferențe lingvistice și culturale între română și alte limbi romanice (în principal portugheză) și, de asemenea, să evidențieze avantajele studiului limbii române, în special din perspectiva traducerilor.

LLRL și-a creat și o imagine online prin pagina de Facebook (<https://www.facebook.com/LLR.Lisboa/>) și prin profilul de Facebook (<https://www.facebook.com/leitoradodelinguaromana>) unde sunt postate anunțuri și diverse alte activități realizate la Lectorat, precum și prin canalul de youtube (https://www.youtube.com/results?search_query=leitorado+romeno) unde apar video-uri create de studenți ai Lectoratului cu scopul de a promova limba și cultura română în Portugalia.

Lectoratul de Limba Română de la Universitatea din Lisabona, prin profilul său academic și prin activitățile pe care le desfășoară are, pe lângă obiectivele legate de predarea și promovarea limbii și culturii române în mediul academic portughez, un scop și o misiune extrem de importante: formarea de traducători profesioniști care să contribuie la o mai bună cunoaștere a literaturii și culturii române în Portugalia prin intermediul traducerilor. În consecință, LLRL se adresează, în mod egal, atât studenților portughezi care doresc să adauge româna ca limbă de lucru, cât și studenților de origine română, care doresc să-și îmbunătățească cunoștințele de limbă română și să-și valorifice limba maternă la nivel de licență.

Roxana Ciolăneanu, lectorul I. L. R.

Conferința organizată de Lectoratul de Limbă Română din Portugalia, 2019

Maraton de lectură